

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่องการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง 2) ศึกษาผลของการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบ PAR (Participation Action Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการสำรวจบริบทชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยผู้วิจัย เพื่อสำรวจและสรุปองค์ความรู้ที่ได้ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของตนในการดูแลบุตรที่มีความต้องการพิเศษและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและสรุปองค์ความรู้ที่ได้ ผู้วิจัยรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์จากผู้ปกครองเพื่อจัดทำกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยและผู้ปกครองจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากนั้นสรุปผลกิจกรรมและสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อรูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสำรวจบริบทของชุมชนและข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของตนในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีความต้องการพิเศษและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แผนกิจกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และ หาประสิทธิภาพของเครื่องมือโดยการพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญและความเชื่อมั่นของเครื่องมือในส่วนที่เป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งเป็น 6 ด้านประกอบด้วย การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ด้านอารมณ์สังคม ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านสติปัญญาและด้านการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งอาจพบกว่ากิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านหนึ่งก็อาจสามารถนำมาปรับใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ ได้อีกด้วย จากข้อมูลที่ได้รับผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่นฐานโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลานของตน โดยจัดเป็นฐานการเรียนรู้ทั้งสิ้น 6 ฐาน โดยฐานที่ 1 การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ ประกอบด้วย กิจกรรมม้าก้านกล้วย และกิจกรรมตีวงล้อ ฐานที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก ประกอบด้วย กิจกรรมสานปลาตะเพียนจากใบมะพร้าวและกิจกรรมพิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติ ฐานที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ ประกอบด้วย กิจกรรมยิงกั้ง และกิจกรรมเป่ากบ ฐานที่ 4 การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร ประกอบด้วย กิจกรรมจับคู่ภาษาคำเมืองกับภาพ และกิจกรรมร้องเพลงกล่อมเด็ก ฐานที่ 5 การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย กิจกรรมเรขาคณิตจากโคลอม และกิจกรรมหมากเก็บเม็ดมะขาม และฐานที่ 6 การส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะการช่วยเหลือตนเอง ประกอบด้วย การแปร่งฟันด้วยถ่าน และกิจกรรมล้างมือให้สะอาด

2. ผลการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าผู้ปกครองมีความสนใจในการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าในสิ่งที่มีอยู่จากที่ตนเห็นเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเห็นถึงบทบาทที่มีของตนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือส่งเสริมพัฒนาการบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองในแต่ละฐานเป็นการทบทวนความรู้และการเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนและเป็นการทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ โดยเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงศักยภาพของตน รวมถึงผู้ปกครองก็ได้เห็นถึงความสำคัญของตนที่จะได้อธิบายประโยชน์ของการทำกิจกรรมหรือการร่วมมือกับบุตรหลานเพื่อให้กิจกรรมในแต่ละฐานลุล่วง

3. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อการจัดกิจกรรมด้วยการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเห็น ประโยชน์ของการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน ตลอดจนอุปถัมภ์ วัสดุที่หาง่ายสะดวก อย่างไรก็ตามผู้ปกครองบางรายได้ให้ข้อเสนอแนะในส่วน ของสถานที่ว่าควรจะ

กว้างขวางและเพียงพอกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนการเรียงลำดับเข้าแต่ละฐานควรจะมี ความชัดเจนมากกว่านี้

อภิปรายผลการวิจัย

การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ในงานวิจัยนี้ได้พบว่า ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ Bronfenbrenner (อ้างถึงใน ศรียา นิยมธรรม, 2540 : 215) กล่าวว่าครอบครัวหรือผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็น การป้องกันความพิการ การเฝ้าระวัง การคัดแยก การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นพัฒนาการให้แก่เด็ก โดยพบว่าในช่วงแรกที่เด็กได้รับการวินิจฉัยหรือพบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองรู้สึกเสียใจหรือตกใจแต่เมื่อเวลาผ่านไปผู้ปกครองได้แสวงหาหนทางต่างๆที่จะช่วยเหลือบุตรหลานของตนให้มีพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชูศักดิ์ จันทยานนท์ (2548 : 33-37) ได้กล่าวถึงปฏิกิริยาของครอบครัวที่มีบุตรเป็นเด็กพิเศษไว้ว่า ในท้ายที่สุดครอบครัวจะเริ่มยอมรับและแสวงหาหนทางเพื่อการพัฒนาบุตรได้ดีที่สุด ครอบครัวพร้อมที่จะต่อสู้กับชะตากรรมที่เกิดขึ้น พลังของครอบครัวเริ่มเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นพลังที่จะสร้างสรรค์ให้บุตรของตนไปสู่ความสมบูรณ์สูงสุดของชีวิตจนเต็มศักยภาพที่บุตรมีอยู่ งานวิจัยของเพสเซล (Pueschel, 1995: 111-112) กล่าวว่า การช่วยเหลือบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เป็นเด็กออทิสติก จะต้องมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองเพราะจะทำให้เด็กดีขึ้น โดยการทำงานเป็นทีมผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักอาชีวบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักจิตวิทยา แพทย์ โดยมีการตัดสินใจร่วมกันกับผู้ปกครองเป็นการได้รับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญทำให้ผู้ปกครองได้ทราบวิธีการในการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นและทำให้เกิดความตระหนักในการเห็นความสำคัญของตนเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543: 42-43)

อาจกล่าวได้ว่าโดยกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมนี้เป็นการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษลักษณะบูรณาการ ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมในการล้างมือและแปรงฟันเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตประจำวัน แต่ประโยชน์ที่ได้นั้นยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ เพราะนอกจากกิจกรรมในการล้างมือและแปรงฟันเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาให้เด็กรู้จักการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตประจำวัน แล้วแต่ประโยชน์ที่ได้นั้นยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ได้แก่ ทักษะด้านอารมณ์สังคม ด้วยการเรียนรู้ในการปฏิบัติตนให้เหมาะสม การรู้จักสังเกตสีของถ่านที่ตนแปรงฟันอันเป็นการส่งเสริมทักษะทางด้านวิชาการ สอดคล้องกับ สถาพร สุวรรณสุรัส (2543: 522-527) ได้เสนอแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการ

อบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า ควรฝึกให้เด็กทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ตั้งแต่ตื่นนอน ล้างหน้า กินอาหาร เป็นต้น เพื่อยังเป็นการฝึกฝนให้กล้ามเนื้อต่างๆ มีความแข็งแรงอีกด้วย

นอกจากนี้บางกิจกรรม เช่น หมากเก็บเม็ดมะขามนั้น เป็นการส่งเสริมทักษะทางวิชาการ ด้านคณิตศาสตร์ ที่ ผดุง อารยะวิญญู (2544: 94-98) ได้แนะนำ การสอนคณิตศาสตร์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ว่าควรการใช้หลักการรับรู้หลายด้านพร้อมกัน ด้วยการให้เด็กนับและสัมผัสไปด้วย การใช้จินตนาการหรือใช้ลูกแก้วหรือก้อนกรวดประกอบการคำนวณ ซึ่งการนำเม็ดมะขามที่เป็นวัสดุท้องถิ่นนั้นจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีตามหลักการข้างต้น หรือในส่วนของ การเรียนรู้รูปทรงเรขาคณิตจากโคมที่เป็นอาชีพที่ผู้ปกครองในชุมชนอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ได้ประกอบอาชีพอยู่แล้ว นับเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์จากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและคุ้นเคยในชีวิตประจำวันของเด็กอีกด้วย กิจกรรมจับคู่ภาษาคำเมืองกับภาพ และกิจกรรมร้องเพลงกล่อมเด็กที่มุ่งเน้นการสื่อสารนั้นยังช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางสังคมโดยให้เด็กได้เข้ากลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกันเพื่อพัฒนาด้านสังคม อารมณ์อีกด้วย การกระตุ้นด้านการพูดโดยการฝึกให้เด็กพูดและสามารถสื่อความหมายทางภาษา พูดโต้ตอบและปฏิบัติตามคำสั่งได้ เพราะการใช้สัญลักษณ์และรูปภาพ จะช่วยให้เด็กเข้าใจคำสั่งง่ายขึ้นและใช้คำพูดสั้นได้ (วงเดือน เดชะรินทร์, 2551: 112) นอกจากนี้แล้ว การนำเพลงกล่อมเด็กภาษาพื้นเมืองมา让孩子ได้ฟังและหัดร้องตามผู้ปกครองนอกจากจะเป็นการพัฒนาในเรื่องของภาษาและการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาแล้วยังเป็นการสร้างความรักความผูกพันและการรับรู้ถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก สามารถช่วยกล่อมเกลาคิดใจของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความอ่อนโยนเกิดความสงบทางจิตใจ

2. ผลการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าผู้ปกครองมีความสนใจในการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าในสิ่งที่มีอยู่จากที่ตนเห็นเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเห็นถึงบทบาทที่มีของตนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือส่งเสริมพัฒนาการบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองในแต่ละฐานเป็นการทบทวนความรู้เดิมที่มีอยู่และการเห็นความสำคัญของของภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนและเป็นการทำกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างผู้ปกครองและบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ โดยเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงศักยภาพของตน รวมถึงผู้ปกครองก็ได้เห็นถึงความสำคัญของตนที่จะได้อธิบายประโยชน์ของการทำกิจกรรมหรือการร่วมมือกับบุตรหลานเพื่อให้กิจกรรมในแต่ละฐานลุล่วง ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ ที่ประกอบด้วย กิจกรรมยิงก้าง และ กิจกรรมเป่ากบนั้น เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างการวางแผนและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากจะต้องเป็นฝ่ายผลักดันยิงก้างหรือลูกดินเหนียวให้โดนเป้าโดยทั้งผู้ปกครองและเด็กจะต้องช่วยกันวางแผนและพูดคุยสนทนาให้ทีมของตนเองสามารถทำคะแนนให้ได้มากที่สุด ซึ่งนอกจาก

กิจกรรมจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักรอคอย รู้จักคาดหวังเมื่อต้องเป่าหนังยางไปตามทิศทางให้สำเร็จนั้น นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างทักษะด้านอารมณ์แล้ว การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองก็นับเป็นการสร้างความผูกพันความไว้วางใจระหว่างกัน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านภาษาและการสื่อสารให้เกิดขึ้น

อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมที่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และยังได้ให้ข้อมูลสะท้อนกลับเมื่อเสร็จสิ้นการทำกิจกรรม สอดคล้องตามแนวทางที่ สุภาพร ชินชัย (2551: 44) และ สุภากร จันทวานิช (2531: 7) ได้กล่าวถึงจุดเน้นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการศึกษาชุมชน ให้มีความสำคัญกับข้อมูลและความคิดของคนในชุมชน ผู้ถูกวิจัย (ชาวบ้าน) เข้ามามีส่วนร่วมวิจัยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหาการดำเนินการ การช่วยให้ข้อมูล และช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนช่วยหาวิธีแก้ไขปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรมนั้นๆ อีกด้วย

3. ผู้ปกครองในงานวิจัยนี้มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเห็น ประโยชน์ของการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน ตลอดจนอุปกรณ์วัสดุที่หาง่ายสะดวกและยังสอดคล้องกับ การศึกษาของ นภาพร โชติช่วงนิรันดร์ (2552) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาเทคนิคการดูแลเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าแบบบูรณาการ พบว่า การดูแลเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ร่วมกับการใช้นวัตกรรมคืออุปกรณ์ เครื่องมือและของเล่นที่ผู้ปกครองประดิษฐ์ขึ้นเอง เพื่อใช้ในการกระตุ้นพัฒนาการจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น การเอาใจใส่เด็ก ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเอง และเกิดการพัฒนาทักษะนับว่าผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ได้ใช้หลักการที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวที่จะช่วยให้เด็กเหล่านี้ปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคมได้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างยอมรับจากทางสังคมที่มีต่อเด็กหรือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษช่วยให้เด็กได้รับโอกาสในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกด้วย และจะนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และผู้ปกครองได้ปฏิบัติอยู่แล้ว เป็นสิ่งที่ เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในชุมชน เช่น เพลงกล่อมลูก การละเล่นพื้นบ้าน การพาบุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อไปเรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ นาคุณทรงและคณะ (2553) เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหลังจากที่ได้มีการอบรมผู้ปกครองเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยภูมิปัญญาไทย พบว่าผู้ปกครองมีความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้นและจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้อบรมเลี้ยงดูบุตรหลานที่บ้านต่อไป

ข้อค้นพบเพิ่มเติมที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่า จากการที่ผู้ปกครองได้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ปกครองคนอื่นๆ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน ผู้ปกครองเข้าใจสภาพของบุตรดีขึ้นและทราบถึงความต้องการของเด็ก นอกจากนี้แล้วจะพบว่า ความรู้สึกต่อตนเอง

ของผู้ปกครองจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น ความเครียด ความกดดันทั้งหลายก็ได้ผ่อนคลายเมื่อได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการบุตรและในเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละฐานเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พัฒนาในทุกด้านทั้งนี้เป็นการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองให้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเอง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2543: 42-43) ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนั้น โดยเฉพาะผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษผู้ปกครองควรเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการดูแลบุตรตามกฎหมาย (White, Taylor, & Moss, 1992: 91-125) การที่ผู้ปกครองเข้าโปรแกรมร่วมกับบุตรจะช่วยลดค่าใช้จ่ายลง เพราะบางกิจกรรมผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้ฝึก การที่ผู้ปกครองเข้าร่วมนั้น พบว่าเด็กจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและมีความต่อเนื่องของพัฒนาการ เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้เดียวที่ใกล้ชิดและทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด (ศรียา นิยมธรรม, 2540: 215)

ข้อมูลจากงานวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมเกินครึ่งเป็นมารดา ซึ่งเป็นเรื่องไม่เหนือความคาดหมายนักเนื่องจากสังคมไทยมักมอบหมายให้มารดาเป็นผู้อบรมเลี้ยงดูบุตร อย่างไรก็ตามบทบาทของบิดาในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการสนับสนุน ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะทางเพศของบิดาที่เป็นตัวอย่างทางด้านการเลียนแบบและการเป็นบุคคลที่สำคัญต่อเด็กไม่แพ้มารดานั่นเอง (Lillie, 1995: 1-15) ดังนั้นผู้ปกครองควรใช้เวลาในการฝึกฝน ให้มีการพัฒนาทักษะทุกด้าน ทั้งการช่วยเหลือตนเอง การเคลื่อนไหว การเรียนรู้และเข้าใจ รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ทั้งนี้ จะต้องเป็นกำลังใจในการทำงานทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย เชื่อมั่นตนเอง บรรยายากผ่อนคลาย สนุกสนานเพลิดเพลินและเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เพื่อให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างเป็นสุขต่อไป ข้อค้นพบสำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับงานวิจัยนี้ คือ ผู้ปกครองได้บูรณาการในการอบรมเลี้ยงดู ปรับใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว นับเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้ปกครองรักษาความสมดุลระหว่างการดำรงชีวิตของตนเองกับการดูแลบุตรหลานของตนที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับ เอกวิทย์ ญกลาง (2540: 4) ที่กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเรื่องที่เป็นพื้นฐานความรู้ ความสามารถของบุคคลในท้องถิ่น และความสัมพันธ์กับแบบแผนการดำรงชีวิต ที่ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อม และกระบวนการทางสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษนี้เป็นวิธีการที่ยั่งยืนและมีความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ไปใช้

1. ควรอธิบายหรือการสาธิตขั้นตอนให้ผู้ปกครองเข้าใจลักษณะกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ชัดเจน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าตนเองมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลและนำเด็กมาเข้าร่วมกิจกรรมแต่ไม่ทราบถึงบทบาทของตนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ทำให้ผู้ปกครองบางรายต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้อย่างเหมาะสม
2. การนัดหมายผู้ปกครองเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ควรมีการเน้นย้ำเรื่องเวลาและการนัดหมายอย่างเป็นทางการไว้ล่วงหน้า โดยอาจแจ้งเป็นเอกสารหรือจดหมาย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระในเรื่องของการทำงาน จึงอาจทำให้การติดต่อสื่อสารในเรื่องของเวลาคลาดเคลื่อนได้
3. ระยะเวลาสำหรับการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักวิจัยและผู้ปกครองนั้น ควรจัดเตรียมผู้ดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มักนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าร่วมด้วย ทำให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองบางรายอาจมีอุปสรรคเนื่องจากต้องคอยดูแลบุตรหลานของตน ทำให้ขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาโดยการทดลองใช้ กิจกรรมในการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับการนำไปใช้ในชั้นเรียนร่วมกับครูผู้สอน
2. ควรมีการศึกษาการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ในเขตอำเภออื่น หรือชุมชนอื่นที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. ควรมีการศึกษาการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง
4. อาจมีศึกษาการเปรียบเทียบพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองจากการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคนิควิธีการอื่นๆ